

ZAÑGER

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҚҰҚЫҚ ЖАРШЫСЫ
ВЕСТНИК ПРАВА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

№ 8 (289) 2025

*Қазақстан Республикасының
Конституциясына — 30 жыл*

Конституции Республики Казахстан – 30 лет

ДАЛА ЗАҢЫНАН ДАРА ЗАҢҒА ДЕЙІН

Қазақ халқы қай заманда да заңға бас иген, дала заңын сақтаған халық. Бұл – біздің қанымызға сіңген қасиет. Түрік қағанаты, Алтын Орда мен Қазақ хандығы мықты мемлекеттік құрылымы, бірегей құқықтық жүйесі бар қуатты ел болғаны бәрімізге аян.

Қасым ханның қасқа жолын, Есім ханның ескі жолын, Өз Тәукенің Жеті жарғысын Ұлы даланың конституциясы деуге болады.

Атадан балаға жалғасқан бұл заңдар мемлекеттілік дәстүрін нығайта отырып, қоғамдық дамуға ерекше ықпал еткен. Ұлы далада еркіндік пен әділдік, ар-намыс пен адамгершілік, тілеулестік пен жауапкершілік бәрінен биік тұрған.

Сондықтан «Заң және тәртіп» қағидаты ұлтымыздың рухы мен дүниетанымына толық сай келеді. Біз ата-бабамыздың бірегей құқықтық мұраларын мұқият зерделеп, жан-жақты насихаттауымыз керек. Бұл – халқымыздың құқықтық сана-сезімін арттыратын маңызды фактордың бірі.

Қасым-Жомарт Тоқаев
Қазақстан Республикасының Президенті

1993 жылғы Конституция бұрынғы Конституцияларға қарағанда ең демократиялық болып шықты. Бір ай бойы мен бұл құжатты Америка құрама штаттарында насихаттадым. Онда тарату мақсатында өзіммен бірге ағылшын тіліндегі Конституция мәтінін алып жүрдім. Сегіз штатта болдым, сенаторлармен, конгрессмендермен, ғылым және қоғам өкілдерімен кездестім.

Америкалық сенаторлар бұл Конституцияны сол кездегі талапқа сай нағыз демократиялық құжат деп таныды. Олардың кейбіреулері біздің Конституция біраз мәселелерде тіпті АҚШ Конституциясына қарағанда демократиялық болды деген пікір білдірді.

Сұлтан Сартаев
Ұлттық ғылым академиясының академигі,
Қазақстанға еңбегі сіңген ғылым қайраткері

- ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЖОҒАРҒЫ СОТЫ
- ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ КОНСТИТУЦИЯЛЫҚ СОТЫ
- ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ БАС ПРОКУРАТУРАСЫ
- ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ӘДІЛЕТ МИНИСТРЛІГІ
- ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ
- ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
- Л.Н.ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

РЕДАКЦИЯЛЫҚ КЕҢЕС / РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ

Әмір Досжан Сарманқұлұлы
Қазақстан Республикасы Судьялар
одағының Төрағасы
Председатель Союза судей Республики Казахстан

Мерғалиев Асламбек Амангелдіұлы
Қазақстан Республикасы
Жоғарғы Сотының Төрағасы
Председатель Верховного Суда
Республики Казахстан

Азимова Эльвира Әбілхасымқызы
Қазақстан Республикасы
Конституциялық Сотының Төрағасы
Председатель Конституционного Суда
Республики Казахстан

Асыллов Берік Ноғайұлы
Қазақстан Республикасының Бас прокуроры
Генеральный Прокурор Республики Казахстан

Сәрсембаев Ерлан Жақсылықұлы
Қазақстан Республикасының Әділет министрі
Министр юстиции Республики Казахстан

Түймебаев Жансейіт Қансейітұлы
Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың ректоры
Ректор КазНУ им. аль-Фараби

Сыдықов Ерлан Бәтташұлы
Л.Н.Гумилев ат. Еуразия ұлттық университетінің ректоры
Ректор Евразийского национального
университета им. Л.Н.Гумилева

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ / РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Борчашвили Исидор Шамилович
з.ғ.д., проф., «Қылмыстық құқық» бөлімінің
жауапты редакторы
д.ю.н., проф., ответственный редактор
раздела «Уголовное право»

Елубаев Жұмагелді Сәкенұлы
з.ғ.д., проф., «Инвестициялық құқық» және
«Жер қойнауы жөніндегі құқық» бөлімдерінің
жауапты редакторы
д.ю.н., проф., ответственный редактор раздела
«Инвестиционное право» и «Право о недрах»

Қоғамов Марат Шекішұлы
з.ғ.д., проф., «Қылмыстық процесс» бөлімінің
жауапты редакторы
д.ю.н., проф., ответственный редактор раздела
«Уголовный процесс»

Мельник Роман Сергеевич
з.ғ.д., проф., «Әкімшілік құқық және әкімшілік іс
жүргізу» бөлімінің жауапты редакторы
д.ю.н., проф., ответственный редактор раздела
«Административное право
и административный процесс»

Мороз Светлана Павловна
з.ғ.д., проф., «Жеке құқық» бөлімінің
жауапты редакторы
д.ю.н., проф., ответственный редактор
раздела «Частное право»

Сүлейменов Майдан Күнтуарұлы
з.ғ.д., проф., «Жеке құқық» бөлімінің бас редакторы
д.ю.н., проф., главный редактор раздела
«Частное право»

Убигалиев Ергали Абилкасимович
Алматы қ. кәмелетке толмағандардың істері
жөніндегі сотының төрағасы, «Азаматтық іс жүргізу»,
«Ювеналды әділет» бөлімдерінің жауапты редакторы
Председатель суда по делам несовершеннолетних
г. Алматы, ответственный редактор разделов
«Гражданское право», «Ювенальная юстиция»

Шаяхметова Айым Галымбековна
Астана қ. ауданаралық сотының азаматтық істер
жөніндегі судьясы, доктор PhD, «Халықаралық құқық»
бөлімінің жауапты редакторы
Судья межрайонного суда г. Астаны по гражданским
делам, доктор PhD, ответственный редактор раздела
«Международное право»

Журнал Қазақстан Республикасы
Мәдениет, ақпарат және қоғамдық
келісім министрлігінде тіркелген.
Тіркеуге қою туралы №2158-Ж, куәлік
2001 жылы 25 шілдеде берілді.

ҚҰРЫЛТАЙШЫ

«Қазақстан Республикасы
Судьялар одағы» РҚБ

ШЫҒУЫ ТУРАЛЫ МӘЛІМЕТТЕР

Бас редактор: **А.К. Беркімбаева**
Дизайн және беттеуші: **Г.А. Джаббарова**

Редакцияның мекен-жайы:

050050, Алматы қ., Ақкент ш/а, 32.

Материалдарды **zanger-press@mail.ru**
электронды почтасына жолдау керек.

Фотосуреттер ашық ақпарат көздерінен
алып қолданылды.

«Print House Geron»
баспаханасында басылды
Алматы қаласы,
Помяловского к-сі, 28 а.
Тел.: +7 (727) 250 47 40.

Теруге берілген күні

04.08.2025 ж.
А-4 форматы қағазы жылтыр,
офсеттік баспа,
Таралымы: **2690 дана**
№ **1053** тапсырыс

Журнал зарегистрирован
в Министерстве культуры,
информации и общественного
согласия Республики Казахстан.
Свидетельство о постановке на учет
№ 2158-Ж от 25 июля 2001 г.

УЧРЕДИТЕЛЬ

РОО «Союз судей
Республики Казахстан»

ВЫХОДНЫЕ ДАННЫЕ

Главный редактор: **А.К. Беркімбаева**
Дизайн и верстка: **Г.А. Джаббарова**

Адрес редакции: 050050
Республика Казахстан.
г. Алматы, мкр. Аккент, д.32.

Материалы присылать
по адресу: **zanger-press@mail.ru**

Нарушение авторских прав и смежных
прав предусматривает ответственность
в соответствии с законами РК.
Мнения и взгляды, содержащиеся
в данном журнале, могут не совпадать
с официальной позицией редакционной
коллегии журнала и отражают авторскую
точку зрения.
Использованы фотоматериалы
из открытых информационных источников.

Отпечатано в типографии

«Print House Geron».
Адрес: г. Алматы, ул. Помяловского, 28 а.
Тел.: +7 (727) 250 47 40.
Сдано в печать: 04.08.2025 г.
Формат А-4. Бумага мелованная,
печать офсетная, 5,5 п.л.
Тираж: **2690 экз.**
Заказ № **1053**

МАЗМҰНЫ / СОДЕРЖАНИЕ

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ КОНСТИТУЦИЯСЫНА – 30 ЖЫЛ

КОНСТИТУЦИИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН – 30 ЛЕТ

Ержан Жиенбаев

Конституционные реформы в Республике Казахстан
и принцип «Закон и порядок» 4

Артур Ластаев

Влияние конституционных изменений 2022 года на развитие
института Омбудсмана в Казахстане 7

Әсет Шындалиев

Қазақстанның конституциялық эволюциясы: өткені мен бүгіні 10

Серік Ақылбай

Заң және тәртіп – конституциялық нормаларды іске
асырудың және қазақстандықтардың құқықтарын
қорғаудың басты қағидаты ретінде 15

Ботагоз Жакселекова

Конституционные изменения: фокус на права человека
и демократию 18

СОТ БИЛІГІ / СУДЕБНАЯ ВЛАСТЬ

Ерлан Бақытжан

Кассациялық соттарға жүктелген жауаптылық жоғары 22

Фархад Камалов

Формирование специализированных судебных коллегий
и кассационного суда по делам об административных
правонарушениях: стратегический вектор развития судебной
системы Казахстана 24

Манарбек Мынбаев

Кассациялық соттар жұмысындағы кейбір ерекшеліктер 27

Кенес Утепов

Примирение как стандарт XXI века: проблемы судебных
и внесудебных процедур в Казахстане и международные
ориентиры для их решения 29

Ермек Абдрасулов, Томас Гросс

Некоторые аспекты увольнения и перемещения судей:
сравнительный анализ законодательства и практики
в Казахстане и ФРГ 32

ӘКІМШІЛІК ҚҰҚЫҚ ЖӘНЕ ӘКІМШІЛІК ІС ЖҮРГІЗУ

АДМИНИСТРАТИВНОЕ ПРАВО И АДМИНИСТРАТИВНЫЙ ПРОЦЕСС

Шолпан Маликова

Әкімшілік әділеттің сот жүйесіндегі рөлі 37

Залина Габоева

Практика применения норм налогового права в рамках административных судебных процессов40

Айым Шаяхметова

Административная юстиция: некоторые аспекты сравнительного анализа в Республике Казахстан и Республике Узбекистан44

АЗАМАТТЫҚ ІС ЖҮРГІЗУ / ГРАЖДАНСКИЙ ПРОЦЕСС**Әлия Теберикова**

Төлем қабілетін қалпына келтіру және банкроттық бойынша істерді қараудағы сот тәжірибесі48

Ерғали Шекербеков

Азаматтардың төлем қабілетін қалпына келтіру және банкроттығы бойынша істерді қараудың қыр-сыры51

Нина Годлевская

Восстановление срока для принятия наследства: правовые основания и возможности медиации55

Кайратбек Бержанов

Понятие сделки58

Роза Ертаева

Некоторые вопросы о защите чести, достоинства и деловой репутации в связи с распространением сведений в социальных сетях, возмещении морального вреда60

Бауржан Рахимжанов

Изъятие земель, переданных в аренду – правовые нюансы и процедурные особенности64

ҚЫЛМЫСТЫҚ ІС ЖҮРГІЗУ / УГОЛОВНЫЙ ПРОЦЕСС**Исидор Борчашвили, Назым Муканова**

Проблемы экспертного исследования объектов, содержащих признаки оскорбления личности68

Аян Кусаев

Бұйрықтық іс жүргізудің негізгі тәртібі73

Динара Гильманова

Әкімшілік қадағалау – қылмысқа жол бермеу құралы75

Раушан Исмаилова

Қылмыстық процестегі тергеу соттарының маңызы78

Ринат Ақпар

Новая модель кассационного пересмотра80

Асыл Изтелеуова

Есірткі бизнесін ұйымдастырушылар мен таратушыларға қатысты жазаның ара жігі ажыратылды83

Бахитгуль Жангирова

Жазаны қатаңдату арқылы мал ұрлығының алдын алуға болады87

